

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ: ФІЛОЛОГІЯ

ВИПУСК 13

2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ВІСНИК МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:
ФІЛОЛОГІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

Одеса
2014

Слободян О. В.,

аспірант кафедри філологічних дисциплін

Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

ГЕОГРАФІЧНІ ТЕРМІНИ НА ПОЗНАЧЕННЯ РІВНИНИ У СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРКАХ ЛУГАНЩИНИ

Анотація. Народна географічна термінологія східнослобожанських говірок Луганщини ще не була предметом спеціального вивчення. У статті описано народні географічні терміни на позначення рівнини, що мають загальне значення, та здійснено семантичний, етимологічний, словотвірний аналіз термінів, виявлених у говірках Луганської області, у зіставленні з українською літературною мовою та її діалектами.

Ключові слова: народна географічна термінологія (НГТ), лексичне значення, лексико-семантична група (ЛСГ), сема, інтегральна сема, диференційна сема, семантичний синкретизм.

Постановка проблеми. У семантичній структурі народної географічної термінології репрезентовано географічне середовище, що визначало спосіб життя селян, їх світогляд і світорозуміння. НГТ має високу інформаційну насиченість, оскільки «така лексика є яскравим свідченням особливостей духовної і матеріальної культури народу, вона розповідає про життя слів у живому народному розмовному мовленні» [12, с. 7]. Будучи своєрідним ключем до осягнення просторових уявлень народу, географічна термінологія відтворює фрагмент мовної картини світу [8, с. 11]. Вона не виникає внаслідок цілеспрямованого дослідження певної поставленої проблеми, а є результатом вікової взаємодії людини та природи [4, с. 187].

Останні дослідження і публікації. Географічну термінологію в українських діалектах досліджували: І. Верхратський, С. Грабець, Т. Громко, О. Данилюк, Й. Дзензелівський, Т. Марусенко, І. Потапчук, Я. Рудницький, Н. Сіденко, М. Толстой, П. Тутковський, Є. Черепанова, С. Шийка, М. Юрковський. Найменування географічних об'єктів зібрані у тематичних регіональних словниках І. Верхратського, Я. Рудницького, С. Грабця, Є. Черепанової, О. Данилюк, Т. Громко, В. Лучика, Т. Поляруш. Географічна апелятивна лексика була зафіксована у діалектних словниках або проаналізована при розгляді інших тематичних груп, зокрема у лексикологічних та лексикографічних працях Г. Аркушина, В. Ващенко, К. Глуховцевої, П. Гриценка, Б. Грінченка, Я. Закревської, П. Лисенка, М. Никончука, М. Онишкевича, Є. Тимченка, Л. Фроляка, В. Чабаненка, В. Шульгача та ін.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб продемонструвати функціонування географічних термінів у східнослобожанських говірках Луганщини.

Виклад основного матеріалу. Однак українська діалектологія не має суцільного системного наукового опису та загальнонаціонального словника географічної термінології, оскільки матеріали аналізованої тематичної групи

українського діалектного континууму зібрані й описані нерівномірно, що, передусім, можна сказати і про східнослобожанські говірки Луганщини. Рельєф Луганської області – хвиляста рівнина, що підвищується від долини Сіверського Дінця на північ і на південь. Результатом спостережень над географічною термінологією північної Луганщини є репертуар лексем, виявлений на її теренах на позначення рівнини. Це і загальноновживані, і локально поширені феномени.

Отже, сема «рівнина» (загальне значення) в українських східнослобожанських говірках Луганщини маніфестована термінами: *вигон* (Бабич); *долина* (Сват, Лантрат); *луки* (Кам, Д-О); *оболон'* (Науг); *площа* (Піщ, Павл), *площад'* (Тим), *плоско́с'т'* (Сват), *площи́на* (Оборот, Трет, Білокур, Білов, Павл, Кам, Піщ, Степ), *плащи́на* (Павл); *рау́н'іна* (Ілл'іч), *р'іу́нина* (Сват, Город, Сем, Мик, Калм, Бар, Зел, Мор, Терн, Білов), *р'іу́нина* (Сич, Лантрат, Трет, Штор), *р'іу́н'ава* (Мик, Троїцьке, Парн), *р'іу́н'ава* (Кал), *р'іу́н'а* (Бутк), *р'і́мнота* (Ілл'іч), *роу́нина* (Свист, Пол), *роу́н'іна* (Степ), *роу́но* (Вільш); *степ* (Город, Калм). Зафіксовано й двослівні найменування: *роу́не м'і́сце* (Вільш), *гладка зе"мл'а* (Бабич).

Основними географічними термінами на позначення рівнини в загальному значенні виступають утворення від прикметника *рівний* (псл. *orvъtъ від і.-с. *reu – широкий, просторий, відкритий, явний, пристрасний [4, с. 87]) з коренем *рівн-* (*ровн-*). Лексема *рівнина* засвідчена багатьма відомими лексикографічними працями: «равнина, равное мѣсто.» [Грінченко, IV, с. 23] на початку ХХ ст.; *рівнина* «Досить велика ділянка земної поверхні без істотних западин та підвищень» [5, с. 549] у середині ХХ ст., *рівні́на* – велика ділянка земної поверхні без істотних западин та підвищень [4, с. 1224] на початку ХХІ ст. Це значення лексеми *ровнина*, *ровні́на* перекликається з рос. *ровня́ть* [3, с. 98], де спостерігаємо спорадичну зміну суфіксів *-ин*, *-ін*. Порівняймо з іншими мовами: у білор. мові вживають *рау́нина*, у болг. і сербохор. – *равнина*, польск. – *równina*, чеш. і слов. *rovina*. Усі ці назви утворено суфіксом *-ина*. Однозвучні назви виявлено на індоєвроп. ґрунті: авест. *ravan* – «вільний простір»; лат. *rus*, *ruris* «земля», «поле», «сільська місцевість», «село» [11, 321]. Щодо кінцевого наголосу у ГТ *рівні́на* учені констатують таке: це збереження праслов'янського стану, а наголос на суфіксальному *-і́на* – вторинне явище [9, с. 43]. За нашими спостереженнями, лексему *р'іу́нина* у східнослобожанських говірках Луганщини зафіксовано переважно в мовленні діалектоносіїв, що мають певну освіту, її функціонування є виявом впливу літературної мови на мову місцевого населення. Функціонує ця лексема переважно в мовленні молодшо-

го покоління, а представники старшого покоління мовців розуміють значення номена, але не використовують його, уживаючи лексему *рівнява*. У репертуарі репрезентантів семи є чимало фонетичних і словотворчих варіантів ГТ *рівнина*, вони представлені у народній географічній термінології Волині [7, с. 82], Кіровоградщини [2, с. 8], Рівненщини [16, с. 51], у Чернігівсько–Сумському Поліссі [15, с. 108], східностепових говірках центральної Донеччини [14, с. 74] та західноpodільських говірках [13, с. 75].

Лексема *р'їун'ава* відприкметникового походження, у ній вирізняємо корінь *р'їун'* – та суфікс **-ав(а)**. Утворення за такою моделлю є дуже давнім, але в сучасних слов'янських мовах номен *rovп'ava* не поширений. Українські деривати з суфіксом **-яв(а)** нечисленні, мають наголос на корені. Цей наголос є вторинним по відношенню до давнішого – на першому суфіксальному голосному. Первинність місця наголосу **-ава, (java)** на передостанньому складі пов'язана з самою фонетичною структурою суфікса, де наголошений склад, з походження довгий, інтонаційно характеризувався акутом. Пересування наголосу в українських утвореннях на перший склад відбулося під впливом прикметника *рівний* [9, с. 45].

У говірках Рівненщини та у базовій основі окремих термінів зафіксовано спорадичну заміну приголосних **-ви-** на **-ми-**, тобто, зміну *рівн-* на *рімн-*: *рімнина* «рівнина місцевість» [16, с. 52]. Таку ж зміну приголосних спостерігаємо і в східнослов'янських говірках Луганщини на прикладі географічного терміна *рімнота*, який також зафіксований у західноpodільських говірках [13, с. 74], де дослідниця фіксує семантично абсолютно співвідносні терміни *р'їунота* і *р'їмнота*.

Термін *р'їунота* походить з давнішого **rivъnota*. За формою *рівнота* – суфіксальне утворення за праслов'янською моделлю від прикметникового кореня *рівн-* та суфікса **-ота**, який в основному використовують у словах з абстрактним значенням. Кінцевий наголос у цьому слові – збереження давнього, праслов'янського наголосу. Цей наголос притаманний утворенням із суфіксом **-ота**, які мають абстрактне значення [9, с. 45]. Дериваційну активність основ *рівн-*, *ровн-*, *рімн-*, мотивовану зовнішньою домінантою «рівнинна місцевість», «рівнина», відзначено в ряді регіональних ономастичних досліджень [16, с. 52; 5, с. 15; 2, с. 8; 10, с. 247; 9, с. 43-46; 14, с. 73; 16, с. 51-52; 13, с. 75].

Для найменування рівнини в загальному значенні в деяких населених пунктах східнослов'янських говірок Луганщини використовують географічний термін *стен*, який не має загальноприйнятої етимології, проте функціонує в українській літературній мові в значенні «великий безлісий, вкритий трав'янистою рослинністю, рівний простір, у зоні сухого клімату» [4, с. 686]. Майже те саме відзначає Мурзаєв Е. М.: у літературній мові лексему *стен* вживають для позначення усіляких відкритих рівнинних слабкозасолених просторів великих розмірів (також пустель і напівпустель). [11, с. 367]. Припускають, що термін *стен* походить від східнослов'янського **сътьє* [5, с. 409], порівняння **сътьє* з лит. *stiẽpti*, *stiẽpiũ* «тянутися, простиратися», латиськ. *stiept* «тянути, витягати» вважають недостовірним. Проте є імовірність, що нім. *steppe* «степ» запозичене з рос. Особливо цікаве англ. *Steppe* – також запозичене з рос. [7, с. 732]). Термін *стен* уживаний у тих

населених пунктах, де немає чіткої номінації зазначеного географічного об'єкта. У діалектах української мови цей феномен займає великий ареал: півн.-поліс. *стен* «рівне поле, рівнина» [5, с. 210]; кіровогр. *стен* «рівнина» (в загальному значенні) [3, с. 186]), у східностепових говірках Центральної Донеччини *стен* «безліса рівнина, рівний великий простір» [14, с. 83], у західноpodільських говірках *стен* «рівнина (в загальному значенні), місцевість, відкрита всім вітрам» [13, с. 76].

Значення «рівнина» (загальне значення) на території східнослов'янських говірок Луганщини мають назви: *плоца*, *плоцадь*, *плоскость*, *площина*, *плащина*. Термін *плоцадь*, окрім названої, поширений ще й з диференційною семою «широка рівнина».

Для вираження релевантної ознаки рівнини (символічне перебування всієї поверхні на одній площині) вживають терміни з псл. основою **plosk-* «сплющений», що тотожне з *плоский*, який походить від **plāsktja* «рівний, плоский» [5, с. 452-453]. На українському просторі цю лексему зазвичай уживають зі значенням «який не має заглиблень і підвищень на поверхні; з рівною поверхнею» [5, с. 591]; пор.: *площина* «плоскість, рівнина» [6, с. 197]; псл. **ploskědъ* «плоский» [7, с. 287]; *площина* «велика ділянка рівної поверхні землі, рівнина» [3, с. 594], *плоскость* «плоска передгірна спадаюча рівнина» [7, с. 441].

Очевидною в східнослов'янських говірках Луганщини є зміна кореня **плоч** / **плащ** у термінах *площина*, *плащина*. Із незначними семантичними відтінками аналогічні географічні терміни побутують в інших регіонах України, пор. укр. діал. *плоскість* «рівне поле, рівнина»; *плоцадка* «рівнина на підвищенні»; *площина* «лісова поляна», «пологий берег річки» [15, с. 169]; *плоскість* «берег пологий, не крутий, тиха течія річки, рівнинна місцевість»; *плоскотня* «територія з рівнинним рельєфом»; *плоца* «рівнина», «поле, підготовлене до обробітку»; *площина* «рівнина» [6, с. 73]. Термін *площина* в говірках Волині використовують з дещо іншим значенням: «місце на річці, куди вода носить пісок, мул»; *плоскість* «рівнина»; *плоца* «частина певної території»; *площина* «рівнина на підвищенні», «заболочена низина» [3, с. 151-152]. Лексема *площад'*, що маніфестує в східностепових говірках Донеччини семему «майдан у центрі населеного пункту», розглядають як таку, що знаходить на периферії ЛСГ найменувань рівнинного рельєфу, тому що до її семантичної структури входять, з-поміж інших, диференційні ознаки: «рівнинність» та «географічний орієнтир» [14, с. 77]. Значення «рівнинна місцевість» на території Рівненщини мають назви *плоскість*, *площина*. Невелику рівнинну поверхню, рівнину називають *плоцадка*. [16, с. 50]. Сему рівнина (загальне значення) у західноpodільських говірках виражають лексеми *плошча*, *плошчи*⁴на [13, с. 75].

Репрезентантом семи рівнинина також виступає термін *долина* (псл. **dolъ* «низ, долина» [2, с. 89]), що походить з праслов'янського **dol-ina*, співвідносне з давньоруським *долина*, рос. *долина*; польським, рум. *dolina*, чеським *dolina*, серб. *долина*, франц., англ. *doline*, нім. *doline*. За формою *долина* – суфіксальне утворення, що складається з іменника *діл* – та спільнослов'янського суфікса **-ina**. Найпоширенішим значенням слова є «рівнина в неглибокій западині». Це значення є загальноукраїн-

ським [9, с. 37]. Лексема *долина*, на думку Т. О. Марусенко, має деякі специфічні риси говіркового вжитку і демонструє або звуження семантики, або її розширення [9, с. 37]. Напр., в українських говірках *долина* – «рівнина, укрита травою». Ці значення, хоч і близькі до основного, усе ж різняться від нього. У першому випадку відбулося семантичне звуження, у другому – розширення. [9, с. 37]. Саме таке явище ми спостерігаємо на прикладі східнословобожанських говірок Луганщини, де лексема *долина* як репрезентант ЛСГ РІВНИНА, окрім описуваного, має різні семантичні відтінки: «рівнина», «рівнина, укрита травою», «рівнина в низині», «рівнина біля річки», «рівнина в лісі», демонструючи явище семантичного синкретизму. Також, як зазначає Т. О. Марусенко, в одній і тій же місцевості слово може вживатися з двома, а то й трьома різними значеннями. Це ми можемо простежити на прикладі східнословобожанських говірок Луганщини. У селі Тернівка Марківського р-ну лексема *долина* зазвичай функціонує із значенням «рівнина в неглибокій западині» та «рівнина в низині». Порівняймо з іншими українськими діалектами: *долина* «рівнина в неглибокій западині» [9, с. 37], *долина* «рівнинна місцевість» [7, с. 45].

Наступним терміном на позначення «рівнина» є найменування *луки* (походить з праслов'янського *lŭka, який має декілька диференційних сем в ЛСГ РІВНИНА: «рівнина, укрита травою», «рівнина в низині», «рівнина біля річки». Лексемі *луки* розглядають як похідну від *лука*. На думку Т. О. Марусенко, «особливістю вживання слова *лука* є досить значне поширення форми множини замість однини». Таке явище спостережено в багатьох населених пунктах Кіровоградщини та Київщини, де на означення рівнини, порослої травою, уживають форма множини – *луки* [9, с. 41]. Не винятком є й східнословобожанські говірки Луганщини. Порівняймо з іншими мовами: польське *łąka* «рівнина над закрутом річки»; болг. *лъка* «рівнина»; лтс. *lauka* «низина»; латв. *lauka* «подовгаста, низька рівнина». Порівняймо з іншими українськими діалектами: *лука* «рівнина, поросла травою», «рівнина в неглибокій западині», «рівнина в неглибокій западині» [9, с. 40].

Репрезентантом аналізованої ЛСГ назв є термін *оболонь*, утворений від псл. *bolonь «трав'яниста низина», його розглядають як похідне від кореня – *bol*. Порівняно з іншими мовами: білор. *болона*, *болонь*, *абалона*, давньорус. *оболонье*, *болонь*, польськ. *bolonia*, *bolonie* *blon*, чеськ. *blana*, нижньолуц. *bolomje*, полаб. *blān*, *blānā*, *blānē* «оболоння», болг. *блана* [1, с. 224]. Звертаючись до терміна *bolonь* (*bolnje*, *obolnje*), М. Толстой зауважує, що основна маса східнослов'янських діалектів, у яких він поширений, зберігає стійку семантику слова, з незначними модифікаціями: *болонна*, *болонина*, *болонь*, *оболоня*, *оболонина* «широке, відкрите рівне місце при селищі або в полі, поляна». Т. О. Марусенко зазначає, що давнішим, первинним значенням цього слова повинно бути «низина біля річки, укрита травою», проте на українському ґрунті воно не зазнало великих семантичних перетворень, а тільки розширило своє значення. Про це свідчить функціонування лексеми в різних українських діалектах: у західноподільських говірках *болоня* «рівнина, укрита травою» [13, с. 241]; на Волині *оболонне* «луг при березі річки», *оболонь* «мокра, заболочена низина»; у говорах Черні-

гівсько-Сумського Полісся термін *оболоня* (*оболоння*) «низина біля річки», *болоння* (*болонне*, *болоньс*, *болонья*) «мокра заболочена низина», *оболоня* (*оболоння*) «низина, залита водою».

Лексема *вигон* у східнословобожанських говірках Луганщини, як і в західноподільських говорах та подільському говорі Кіровоградщини, має фонетичний варіант *вигін* і передає семантику «рівнина (загальне значення)», яке для неї не є основним (пор.: основне значення – «луг випасний») [13, с. 74].

Лексема *вигон* в українських східнословобожанських говірках як репрезентант ЛСГ РІВНИНА, окрім аналізованого значення, має сему «рівнина, укрита травою». Фонетичний варіант *вигін* частіше виступає зі значенням «рівнина на підвищенні».

Використання неоднослівних утворень на позначення «рівнина» (загальне значення) *ровне місце*, *гладка земля*, ймовірно, пов'язане з тим, що географічна номенклатура не належить до частотної лексики української мови, а також із тим, що розвиток цивілізації призводить до зменшення важливості географічної лексики у повсякденному спілкуванні, а отже, до її забування, через що діалектоносії (у словниковому складі яких відсутня певна лексема) змушені вдаватися до описових конструкцій [14, с. 52].

Висновки. Отже, географічні терміни, які складають ЛСГ найменувань рівнинного рельєфу, містять інтегральну сему «рівнинність». Основною диференційною одиницею, за якою здійснюється протиставлення найменувань аналізованої групи, є «спосіб використання» географічного об'єкта. Функціонування аналізованих термінів свідчить про відсутність у мовленні діалектоносіїв усталеної системи однослівних найменувань.

Література

1. Білоус Л. В. Географічні апелятиви, похідні від верх- / верш-, діл- / дол- (на матеріалі говірок Вінниччини) / Л. В. Білоус. – 130 с.
2. Громко Т. В. Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України (на матеріалі Кіровоградщини) / Т. В. Громко / Відп. Ред. В. В. Лучик. – Кіровоград: РВЦ КДПУ, 2000. – 172 с.
3. Громко Т. В. Словник народних географічних термінів Кіровоградщини / Т. В. Громко, В. В. Лучик, Т. І. Поляруш. – К.; Кіровоград: РВЦ КДПУ, 1999. – 224 с.
4. Гулик О. Місцева орографічна та гідрографічна термінологія у мікротопонімії півночі Львівщини / О. Гулик // Вісник Львівського університету. – Львів : Вип. 46. – Ч. II. – 2009. – С. 187-196
5. Данилюк О. К. Географічна термінологія Волині: дис. канд. філол. наук : 10. 02. 01 / О. К. Данилюк. – Луцьк, 2000. – 222 с.
6. Данилюк О. К. Словник народних географічних термінів Волині / О. К. Данилюк. – Луцьк: Надтир'я, 1997. – 108 с.
7. Данилюк О. К. Словник народної географічної термінології Волині / О. К. Данилюк. – Вид. друге, доповн. і виправл. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013. – 148 с.
8. Лабунец Н. В. Русская географическая терминология в ситуации языкового контакта / Н. В. Лабунец. – Тюмень: Изд-во, унта, 2007. – 180 с.
9. Марусенко Т. О. Назви рівнин в українській мові / Т. О. Марусенко // Дослідження з мовознавства: зб. статей аспірантів і дисертантів / Ф. Т. Жилко. – К. : Наук. думка, 1962. – С. 29-48.
10. Марусенко Т. А. Матеріали к словарю украинских географических апеллятивов (названия рельефов) / Т. А. Марусенко // Полесье (Лингвистика. Археология. Топонимика) / В. В. Мартынов, Н. И. Толстой. – М. : Наука, 1968. – С. 206-255.
11. Мурзаев Э. М. Словарь народных географических терминов. – М. : Мысль, 1984. – 653 с.

12. Полякова Е. Н. От «аранны» до «яра». Русская народная географическая терминология Пермской области. – Пермь: Пермское кн. Изд-во, 1988. – 180 с.
13. Потапчук І. М. Народна географічна термінологія в західно-подільських говірках / І. М. Потапчук: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Кам'янець-Подільський, 2012. – 356 с.
14. Сіденко Н. П. Географічна апелятивна лексика східностепових говірок Центральної Донеччини / Надія Петрівна Сіденко: [Текст] десерт. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – Донецьк, 2003. – 261 с.
15. Черепанова Е. А. Народная географическая терминология Черниговско-Сумского Полесья / Е. А. Черепанова. – Сумы, 1984. – 274 с.
16. Шийка С. В. Народна географічна термінологія Ровенщини / С. В. Шийка: [Текст] десерт. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. – К., 2013 – 451 с.

Джерела:

1. ВТССУМ – Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ, Ірпінь. – Перун, 2005. – 1728 с.
2. Грінченко – Грінченко Б. Д. Словарь української мови : у 4 т. – К. : Наук. думка, 1996. – Т. 1. – 495 с.; 1996. – Т. 2. – 588 с.; 1996. – Т. 3. – 516 с.; 1997. – Т. 4. – 616 с.
3. Даль – Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : В 4-х т. – М. : Русс. язык, 1990. – Т. 4.
4. ЕССУМ – Етимологічний словник української мови : [у 7 т.] / За ред. О. С. Мельничука. – К. : Наук. думка, 1982–2012.
5. СУМ – Словник української мови : в 11 т. – Т. 1–11. К. : Наук. думка, 1970–1980.
6. Толстой Н. И. Славянская географическая терминология. Семасиологические этюды / Н. И. Толстой. – М. : Наука, 1969. – 260 с.
7. Фасмер – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. / М. Фасмер; под. ред. и с предисл. Б. А. Ларина. – 2-е изд., стер. – М. : Прогресс, 1986–1987. – Т. I–IV.

Список умовних скорочень назв населених пунктів

Город – с. Городище, Біловодський р-н; Сват – м. Сватове; Оборот – с. Оборотівка, Сватівський р-н; Бар – с. Бараниківка, Біловодський р-н; Зел – с. Зелеківка, Біловодський р-н; Павл – с. Павлівка, Білокуракинський р-н; Піщ – с. Піщане, Старобільський р-н; Міст – с. Містки, Сватівський р-н; Терн – с. Тернівка, Марківський р-н; Лантрат – с. Лантратівка, Троїцький р-н; Трет – с. Третяківка, Біловодський р-н; Парн – с. Парневе, Біловодський р-н; Сич – с. Сичівка, Марківський р-н; Розсип – с. Розсипне Троїцький р-н; Бабич – с. Бабичеве, Тро-

їцький р-н; Луб – с. Луб'янка, Білокуракинський р-н; Мик – с. Миколаївка, Попаснянський р-н; Нов – с. Новорозсош, Новопсковський р-н; Сем – с. Семикозівка Біловодський р-н; Науг – с. Наугольнівка, Сватівський р-н; Тим – с. Тимошино Білокуракинський р-н; Білокур – с. Білокуракине; Кам – с. Кам'янка Новопсковський р-н; Калм – с. Калмировка мілоський р-н; Мор – с. Морозівка Міловський р-н; Білов – с. Біловодськ; Штор – с. Штормове Старобільський р-н; Бутк – с. Бутківка Старобільський р-н; Ілліч – с. Іллічівка Троїцький р-н; Свист – с. Свистунівка Сватівський р-н; Пол – с. Половинкине Старобільський р-н; Степ – с. Степове Марківський р-н; Вільш – с. Вільшани Троїцький р-н.

Слободян Е. В. Географические термины, обозначающие равнины в восточнорусских говорах Луганщины

Аннотация. Народная географическая терминология восточнорусских говоров Луганщины еще не была предметом специального изучения. В статье описаны народные географические термины, обозначающие равнины, и осуществлен семантический, этимологический, словообразовательный анализ терминов, выявленных в говорах Луганской области, в сравнении с украинским литературным языком и его диалектами.

Ключевые слова: народная географическая терминология (НГТ), лексическое значение, лексико-семантическая группа (ЛСГ), сема, интегральная сема, дифференциальная сема, семантический синкретизм.

Slobodyan O. Geographic terms to describe in plain shidnoslobozhanskyh dialects Lugansk

Summary. People geographical terminology dialects Luhansk has not been the subject of special study. The paper describes national geographic terms to describe plain with a general meaning, and semantic, etymological, derivational analysis terms found in dialects Luhansk region, in comparison with Ukrainian literary language and its dialects.

Key words: folk geographic terminology (FGT), lexical meaning, lexical-semantic group (LSG), Sam, Sam integral, differential same, semantic syncretism.

ЗМІСТ

СЛОВ'ЯНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРА

Войцехівська Н. К. ПРОКЛЮНИ ТА ЗЛОПОБАЖАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ КОНФЛІКТНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	4
Ворова Т. П. ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ КАЗКИ «ЧОРНА КУРКА, АБО ПІДЗЕМНІ МЕШКАНЦІ» А. ПОГОРЄЛЬСЬКОГО І «КАЗКИ ПРО РИБАЛКУ Й РИБКУ» О. С. ПУШКІНА.....	9
Гарачковська О. О. ГРОТЕСКО-УЗАГАЛЬНЕНА КАРТИНА ПАТОЛОГІЧНОГО СВІТУ В САТИРИЧНІЙ ПОЕЗІЇ МИКОЛИ ХОЛОДНОГО.....	13
Гурко О. В. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КАТЕГОРІЙ СТВЕРДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	16
Кириленко Н. І. РОДИННА ОБРЯДОВІСТЬ ГОРЮНІВ ЯК СКЛАДОВА СВЯТКОВО-ОБРЯДОВОЇ КУЛЬТУРИ ПОЛІССЯ.....	19
Климентова О. В. МОВЛЕННЄВИЙ ВПЛИВ У БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ КОМУНІКАТИВНИХ РЕГЛАМЕНТІВ СПОРТИВНОГО СЕРВІСУ).....	22
Мельнікова Т. В. ПАРОДИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ О. С. ПУШКІНА ЯК ЗАСІБ СТВОРЕННЯ ПАРОДІЙНОГО ЕФЕКТУ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ І. С. ТУРГЕНЄВА.....	26
Мясоедова С. В., Ткач П. Б. МІСЦЕ МОТИВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ У ФОРМУВАННІ СПОНУКАЛЬНОГО ЗНАЧЕННЯ НЕПРЯМИХ ВИСЛОВЛЕНЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	30
Нестелєєв М. А. АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ОБРАЗУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (ЮНГІАНСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ).....	34
Пройдаков А. І. УРБАНІСТИЧНА СКЛАДОВА ЕСЕЇСТИКИ ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА.....	37
Савчин Н. Б. НОВЕЛІСТИКА ГРИГОРА ТЮТЮННИКА В ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКАХ ІЗ ТВОРЧІСТІО ЛЬВА ТОЛСТОГО.....	40
Сивак Л. М. МІФОПОЕТИЧНИЙ СВІТ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСТВА В РОМАНІ МИХАЙЛА СТЕЛЬМАХА «КРОВ ЛЮДСЬКА – НЕ ВОДИЦЯ» ТА ОДНОЙМЕННИЙ П'ЄСІ: ДО ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЗМУ.....	43
Слободян О. В. ГЕОГРАФІЧНІ ТЕРМІНИ НА ПОЗНАЧЕННЯ РІВНИНИ У СХІДНОСЛОБОЖАНСЬКИХ ГОВІРКАХ ЛУГАНЩИНИ.....	48
Стецик Н. М. ХУДОЖНЄ НОВАТОРСТВО РОМАНУ ОСИПА ШПИТКА «ВИРІД».....	52
Тузков С. А. ПОД ЗНАКОМ «ДЕЖА VU»: ЗАМЕТКИ НА ПОЛЯХ РОМАНА Ф. ДОСТОЄВСЬКОГО «БЕСЫ».....	57
Чикарькова М. Ю. ОНТОЛОГІЧЕСКИЕ КАТЕГОРИИ «ЖИЗНЬ-СМЕРТЬ» «БЫТИЕ-НЕБЫТИЕ» В ХУДОЖЕСТВЕННОМ МИРЕ ФЕДОРА СОЛОГУБА.....	61
Юган Н. Л. СПЕЦИФИКА ВОПЛОЩЕННЯ ХУДОЖЕСТВЕННОЇ КАРТИНИ МИРА В П'ЄСЕ В. І. ДАЛЯ «НОЧЬ НА РАСПУТЬЕ».....	65
Яценко Ю. В. КОРОТКА ПРОЗА ЕММИ АНДІЄВСЬКОЇ ЯК «МИСТЕЦЬКА АВТОБІОГРАФІЯ».....	70

ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Кушнірова Т. В. ОСНОВНІ МОТИВИ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ РОАЛЬДА ДАЛА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «ПОЦІЛУНОК»).....	74
---	----

РОМАНСЬКІ, ГЕРМАНСЬКІ ТА СХІДНІ МОВИ

Артюхова А. А. АГРЕССИВНАЯ РИТОРИКА КАК ПЕРСУАЗИВНЫЙ СПОСОБ В ПОЛИТИЧЕСКОЙ КОММУНИКАЦИИ (НА МАТЕРИАЛЕ ВЫСТУПЛЕНИЙ НЕМЕЦКОГО ПОЛИТИКА ГРЕГОРА ГИЗИ).....	80
---	----